

TFRS 9 UYGULAMASININ SEçİLMİş BANKALAR BAZINDA KREDİ SINIFLANDIRMASI VE KARşILIKLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

ANALYZING THE EFFECT OF TFRS 9 ON LOAN CLASSIFICATION AND PROVISIONING ACROSS SELECTED BANKS

Vuslat US*

Öz

Bu çalışmada 2018 yılından itibaren uygulamaya konulan Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 9) kredi sınıflandırması ve karşılıkları üzerindeki etkisi Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren seçilmiş mevduat bankaları özelinde incelenmektedir. Yapılan analiz, TFRS 9 uygulaması sonrasında yakın izlemedeki krediler ve diğer alacakların arttığını, ancak bu artışın kamu bankalarında daha düşük oranda olduğunu göstermektedir. Ayrıca, aynı dönemde donuk alacakların toplam kredilere olan oranının da arttığı, öte yandan kamu bankalarında bu artışın daha sınırlı kaldığı dikkat çekmektedir. TFRS 9 uygulamasıyla değişmesi beklenen karşılık oranları incelendiğinde de bankaların ayrıştığı ve kamu bankalarının sorunlu kredilerde olumlu bir görünüm sergilemelerine rağmen ihtiyatlı davranarak daha yüksek karşılık ayırdıkları görülmektedir. TFRS 9 uygulamasının bankalar üzerinde farklı etkilere sahip olmasının sebeplerinin mikro düzeyde veri ve anektodal kanıt yardımıyla daha kolay tespit edilebileceği düşünölmekle birlikte mevcut veriler doğrultusunda yapılan analiz banka mülkiyetinin önemine işaret etmektedir. Nitekim Türk bankacılık sektörüne ilişkin yapılmış önceki çalışmalar da gerek sorunlu kredilerin dinamiklerinde gerekse kârlılık ve diğer önemli değişkenlerde banka mülkiyetinin önemini göstermektedir. Öte yandan, banka mülkiyeti etkeninin bankalar arasında gözlenen ayrışmayı açıklamada yeterli olmadığı, varlık büyüklüğü gibi bankaya özgü başka değişkenlerin de dikkate alınması gerektiği önemle vurgulanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: TFRS 9, Kredi sınıflandırması, Karşılıklar, Türk bankacılık sektörü, Mülkiyet.

JEL Kodları: E44, G10, G21.

* Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Araştırma ve Para Politikası Genel Müdürlüğü, E-Mail: vuslat.us@tcmb.gov.tr
Bu alışmada öne sürölen görüşler yazarın kendi görüşleri olup alıştığı kurumu bağlamaz. Tüm hata ve noksanlar yazara aittir.

Abstract

This study analyzes the effect of Turkish Financial Reporting Standards (TFRS 9), which was introduced in 2018, on loan classification and provisioning by focusing on selected commercial banks operating in the Turkish banking sector. Accordingly, it is seen that loans and other receivables under close monitoring increased across all banks following the adoption of TFRS 9 but less severely in state banks. In addition, the ratio of non-performing loans to total loans has gone up, but again less markedly for state banks. The analysis of loan loss provisions, which are expected to rise due to TFRS 9, shows that the increase has not been homogenous across banks. In particular, despite displaying a more positive outlook in terms of non-performing loans, state banks act cautiously and set a higher provision for these loans. Although, the divergence across banks with respect to how they were affected by TFRS 9 can better be explained using micro level data and anecdotal evidence, the current data still show the significance of bank ownership. In fact, previous studies on the Turkish banking sector also point out to the importance of bank ownership in explaining both non-performing loan dynamics and also profitability and other important aggregates. Yet, it should be emphasized that bank ownership cannot solely take account of this divergence and that other bank-specific variables like asset size should also be taken into consideration.

Keywords: TFRS 9, Loan classification, Provisioning, Turkish banking sector, Ownership.

JEL Codes: E44, G10, G21.

Giriş

Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaların, 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS 9) kurallarına tabi olmasına hükmedilmiştir. Söz konusu düzenleme, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından uluslararası raporlama standartlarındaki değişime¹ paralel olarak geliştirilmiştir.² Yeni düzenleme kapsamında tüm bankaların TFRS 9’u uygulamaya başlaması öngörülmüş ve 1 Ocak 2018 tarihine kadar TFRS 9’a uyum sağlayamayan bankalara ise geçiş için ilave süre tanınmıştır.

Uygulamaya konulan yeni raporlama standartları kapsamında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) tarafından da birtakım düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, önceki standartlar doğrultusunda uygulanmakta olan “Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların

-
- 1 Bankacılık sektörünün 2008 küresel finansal krizi sonrasında yüksek oranda kredi zararına maruz kalması ve bu zararların finansal tablolara olduğundan düşük ve gecikmeli yansımaları, kredi karşılıkları ve değer düşüşlerinin hesaplanmasında kullanılan Uluslararası Muhasebe Standartları (IAS 39)’un değiştirilmesi gereğini gündeme getirmiştir. Bu doğrultuda, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından 2009 yılında Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS 9) yayımlanmıştır. 2009 yılında yayımlanan ilk sürümde finansal varlıkların sınıflandırılması ve ölçümüne ilişkin hükümler açıklanmıştır. 2010 yılında geliştirilen ikinci sürümde ise sınıflandırmaya tabi finansal borçlar ve bunlara ilişkin hükümler ele alınmıştır. Son olarak, 2014 yılında IFRS 9 Finansal Araçlar standardının nihai hali 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere yayımlanmıştır. Son sürümde finansal varlıkların sınıflandırılmasına ilişkin değişikliklerin yanı sıra değer düşüklüğüne ilişkin hükümler de ilave edilmiştir. Ülkemizdeyse IAS 39 kapsamında Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39) uygulanmaktayken, KGK tarafından finansal araçların ölçülmesine yönelik olarak IFRS 9’le uyumlu olacak şekilde TFRS 9 raporlama standartları geliştirilmiştir. Bu çerçevede, TFRS 9 finansal varlık ve yükümlülüklerin sınıflandırılması, ölçümü ve bilanço dışına alınmasına ek olarak finansal varlık ve yükümlülüklerin riskten korunma muhasebesinin ilkelerine temel oluşturacak bir raporlama standardı olarak tasarlanmıştır.
 - 2 TFRS 9 raporlama standartlarına yönelik düzenleme 1 Ocak 2018 tarihinde ve sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanmak üzere 19 Ocak 2017 tarih ve 29953 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır (KGK, 2017). TFRS 9 2017 sürümüne ilişkin tüm güncellemeler ve daha detaylı bilgi KGK internet adresinde bulunmaktadır (KGK, 2019).

Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik” yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni standartlar doğrultusunda ise “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlara İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” yürürlüğe girmiştir (BDDK, 2006; 2016; 2017; 2018).

Uluslararası standartlardaki değişiklikler doğrultusunda geliştirilen TFRS 9 ile 2008 küresel krizi sonrasında finansal kuruluşların uğradığı zararları olduğundan düşük gösterdiği gerekçesiyle eleştiren “gerçekleşen kredi zararı” yaklaşımı uygulaması sona ermiştir. Buna karşılık, kredi karşılıkları ile değer düşüşlerinin hesaplanmasında teminat dâhil tüm tahsilat olasılıklarının dikkate alınması ve gecikme bilgisi yerine makul ve desteklenebilir ileriye yönelik her türlü bilginin kullanılması esasına dayanan “beklenen kredi zararı” yaklaşımı benimsenmiştir.

Gerçekleşen kredi zararı yaklaşımının beklenen kredi zararı yaklaşımından farkı ilk modelde kredi temerrüt zararlarının kredi riski gerçekleşene kadar muhasebeleştirilmemesi olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle, kullanılan kredilerde kredi zararının vade boyunca gerçekleşme ihtimalinin düşük olması durumunda vade boyunca krediye tahakkuk eden düzenli faiz gelirleri ile sadece tek bir dönemde ve genellikle daha sonra gerçekleşen kredi değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirilme zamanları arasında bir uyumsuzluk bulunmaktadır. Buna karşılık, yeni yaklaşımda 3 aşamalı bir model geliştirilerek beklenen kredi zararlarının her raporlama döneminde muhasebeleştirilmesi ve kredi riskindeki değişikliklere göre her raporlama döneminde beklenen kredi zararlarının gözden geçirilmesi gerekmektedir (Aytürk, 2016).

Yeni uygulamaya esas teşkil eden beklenen kredi zararı yaklaşımı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Finansal İstikrar Raporu Mayıs 2017 sayısında detaylı olarak anlatılmıştır (TCMB, 2017). Yeni uygulamanın Türk bankacılık sektörü üzerindeki ilk etkilerine ise TCMB Finansal İstikrar Raporu Mayıs 2018 sayısında yer verilmiştir (TCMB, 2018). Ayrıca, TFRS 9 uygulamasının kredi karşılıkları üzerindeki etkisi Birkan (2019) tarafından incelenmiştir. Öte yandan söz konusu çalışmalarda Türk bankacılık sektörünün geneli değerlendirilmiştir. Bu çalışmada ise TFRS 9’un etkileri seçilmiş mevduat bankaları özelinde tartışılmaktadır. Bu doğrultuda, sonraki bölümde eski ve yeni yönetmelik karşılaştırılacaktır. Bunu takiben TFRS 9’un analize konu olan bankalar bazında kredi sınıflandırması ve kredi karşılıkları üzerindeki etkileri ele alınacaktır. Çalışma, TFRS 9 sonrası bankalar arasında gözlenen ayrışmanın değerlendirilmesiyle son bulacaktır.

1. Eski ve Yeni Yönetmelik Çerçevesinde Kredilerin Sınıflandırılması ve Kredi Karşılıklarının Belirlenmesi

Bu bölümde, eski ve yeni karşılık yönetmeliklerine göre kredilerin sınıflandırılması ve karşılıkların belirlenmesine ilişkin bir karşılaştırma yer almaktadır. Öncelikle kredilerin sınıflandırılması ele alındığında, eski karşılıklar yönetmeliğinde kredi sınıflandırmasının vade aşımına göre 5 farklı grupta gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu çerçeve, geri ödemesinde gecikme yaşanmayan krediler birinci grup (standart nitelikli krediler ve diğer alacaklar), geri ödenmesinde otuz günden fazla ancak doksan günden az gecikme yaşanan krediler ikinci grup (yakın izlemedeki krediler ve diğer alacaklar), geri ödenmesinde doksan günden fazla ancak yüz seksen günden az gecikme yaşanan

krediler üçüncü grup (tahsil imkânı sınırlı krediler ve diğer alacaklar), geri ödenmesinde yüz seksen gündenden fazla ancak bir yıldan az gecikme yaşanan krediler dördüncü grup (tahsili şüpheli krediler ve diğer alacaklar) ve son olarak geri ödemesi bir yıldan fazla gecikmiş krediler beşinci grup (zarar niteliğindeki krediler ve diğer alacaklar) olarak sınıflandırılmıştır (BDDK, 2006).

TFRS 9 uygulaması kapsamında yürürlüğe giren yeni karşılıklar yönetmeliğinde ise kredi sınıflandırmasının temel olarak aynı kaldığı görülmektedir (BDDK, 2017). Öte yandan, yeni uygulamayla getirilen en önemli yenilik eski yönetmelikte standart nitelikte bir kredinin yakın izlemeye alınmasının 30 gün vade aşımı durumunda gerçekleştiği, yeni yönetmelikte ise kredi riskinde önemli derecede artış ölçütü doğrultusunda gerçekleşebileceğidir. Bu nedenle, standart nitelikte bir kredi, bankaların içsel risk değerlendirmeleri sonucunda kredi riskinde önemli derecede artış olduğuna kanaat getirilmesi durumunda yakın izlemedeki krediler grubuna alınabilir hale gelmektedir. Ayrıca, yeni yönetmelik kapsamında birinci veya ikinci grup krediler arasında yer almaktayken yeniden yapılandırılan krediler de doğrudan ikinci grup krediler olarak sınıflandırılmaktadır. Tüm bu etkiler çerçevesinde yeni uygulama sonrası yakın izlemeye alınan kredilerin artması, standart nitelikteki kredilerin ise azalması beklenmektedir.

Buna ek olarak, yeni yönetmelikte birinci ve ikinci grup krediler “canlı alacak”, diğer gruplarda yer alan krediler ise “donuk alacak” olarak sınıflandırılmaktadır. Önceki yönetmelikte “canlı” ifadesi bulunmakla birlikte “donuk” ifadesi yer almış, ancak banka bilançolarında söz konusu krediler “takipteki krediler” olarak adlandırılmıştır. Öte yandan, yeni uygulamada donuk alacakların sınıflandırılmasına ilişkin bir değişiklik olmamıştır. Bu sebeple, donuk alacakların toplam krediler içerisindeki payının yeni uygulamaya bağlı olarak değişmeyeceği, ancak konjonktürel etkilere bağlı bir eğilim izleyeceği düşünülmektedir.

Kredi sınıflandırılmasına ilişkin karşılaştırmanın ardından karşılıklar incelendiğinde eski yönetmelikte bankaların her bir kredi grubu için farklı oranda karşılık ayırmalarına hükmedildiği görülmektedir. Bu doğrultuda, eski yönetmelikte birinci ve ikinci grup krediler için bankaların sırasıyla yüzde 1 ve yüzde 2 oranında genel karşılık ayırmaları öngörülmektedir. Üçüncü, dördüncü ve beşinci grupta yer alan krediler ise “donuk krediler” olarak sınıflandırılarak söz konusu krediler için bankaların sırasıyla en az yüzde 20, 50 ve 100 oranında özel karşılık ayırmaları zorunlu kılınmıştır.

Yeni yönetmelik kapsamında ise bankaların karşılık hesaplanmasının önceki bölümde tartışıldığı üzere kökten değiştiği görülmektedir. Nitekim eski yönetmelik kapsamında krediler için ayrılması gereken karşılık tutarı yukarıda değinildiği gibi kredinin belli bir tutarı oranı üzerinden hesaplanmaktayken, yeni yönetmelikte beklenen kredi zararı yaklaşımı kapsamında hesaplanmaktadır. Buna göre kredi karşılıkları birinci aşama olarak kabul edilen standart nitelikte krediler için 12 aylık beklenen kredi zararı, ikinci aşamadaki yakın izlemedeki krediler için ömür boyu beklenen kredi zararı ve üçüncü aşamadaki donuk alacaklar içinse yine ömür boyu beklenen kredi zararı oranında hesaplanmaktadır.³

3 Ömür boyu beklenen kredi zararı, finansal aracın beklenen ömrü boyunca gerçekleşmesi mümkün tüm temerrüt hallerinden kaynaklanan beklenen kredi zararlarıdır. 12 aylık beklenen kredi zararı ise finansal araca ilişkin hesaplanan ömür boyu beklenen kredi zararının raporlama tarihinden sonraki 12 ay içinde gerçekleşmesi mümkün görülen kısmıdır (KGG, 2019).

Tablo 1.1’de yeni ve eski yönetmeliklerin karşılaştırması ile TFRS 9’un karşılıklar üzerindeki beklenen etkisi gösterilmektedir. Bu noktada yeni uygulamada karşılıkların önceki karşılık tutarlarından ne derece farklılaşacağını bankanın portföy dağılımına, makroekonomik koşullara ilişkin risk algısına, risk iştahnına, tahsil kabiliyetine, alacaklarının ortalama vadesine ve borunun teminat yapısına göre değişkenlik göstereceği ve bu etkenlerin her kredi sınıfını artı ya da eksi yönde etkileyeceğinin altı çizilmelidir.

Tablo 1.1. Eski ve Yeni Karşılıklar Yönetmeliğinin Karşılaştırması ve TFRS 9 Uygulamasının Beklenen Etkisi*

Kredi Grubu	Vade Aşımı		Karşılık Tri ve Miktarı			TFRS 9 Beklenen Etki	
	Eski Yönetmelik	Yeni Yönetmelik	Eski Yönetmelik	Yeni Yönetmelik		TFRS 9 Uygulayan	TFRS 9 Uygulamayan
				TFRS 9 Uygulayan	TFRS 9 Uygulamayan		
Standart Nitelikli Krediler ve Diğer Alacaklar	-	-	Genel/%1*	Birinci Aşama/12 Aylık BKZ**	Genel/%1.5*	↓	↑
Yakın İzlemedeki Krediler ve Diğer Alacaklar	30 Gün	30 Gün	Genel/%2*	İkinci Aşama/mr Boyu BKZ**	Genel/%3*	↑	↑
Tahsil İmkânı Sınırlı Krediler ve Diğer Alacaklar	90 Gün	90 Gün	zel/En %20	çnc Aşama/mr Boyu BKZ**	zel/En az %20	↓	-
Tahsili şüpheli Krediler ve Diğer Alacaklar	180 Gün	180 Gün	zel/En %50	çnc Aşama/mr Boyu BKZ**	zel/En az %50	↓	-
Zarar Niteliğindeki Krediler ve Diğer Alacaklar	1 Yıl	1 Yıl	zel/%100	çnc Aşama/mr Boyu BKZ**	zel/%100	↓	-

Kaynak: Avul (2018).

* Söz konusu oranlar nakdi krediler için geçerli olup eski yönetmelik uyarınca birinci ve ikinci grup gayri nakdi krediler için sırasıyla yüzde 0,1 ve 0,4 düzeyindedir. Yeni yönetmelik uyarınca TFRS 9 uygulamayan bankalara ilişkin olarak ise karşılıkların birinci ve ikinci grup gayri nakdi krediler için “Bankaların Sermaye Yeterliliğinin llmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik” hükümlerine göre hesaplanan risk tutarı üzerinden uygulanması öngörülmüştür.

** BKZ: Beklenen kredi zararı.

Bu çerçevede, yeni uygulamada teminat dâhil tüm tahsilat beklentilerinin dikkate alınmasının karşılıkları azaltacağı; kredi temerrüt riskini hesaplamada sadece gecikme bilgisi yerine makul ve desteklenebilir ileriye yönelik her türlü bilginin kullanılmasının ise karşılıkları artıracacağı öngörülmüştür. Bu etkenlerin net etkisi düşünüldüğünde karşılıkların standart nitelikli krediler ve diğer alacaklar için değişmeyeceği, yakın izlemedeki krediler ve diğer alacaklar için artacağı, donuk kredileri oluşturan diğer üç kredi grubu için ise azalabileceği düşünülmektedir.

2. Seçilmiş Bankalar Bazında TFRS 9 Etki Analizi

nceki bölümde eski ve yeni yönetmeliklerin karşılaştırılması ve TFRS 9 uygulamasının kredi sınıflandırması ve karşılıkları üzerindeki beklenen etkilerinin değerlendirilmesinin ardından, bu bölümde TFRS 9 etki analizi gerçekleştirilmektedir. Bu erevede Türkiye Bankalar Birliği (TBB) tarafından yayımlanan veriler kullanılarak Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren mevduat bankaları mercek altına alınmaktadır. Tablo 2.1’de hâlihazırda Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren mevduat bankalarının toplam varlık, mevduat, kredi büyüklükleri ile toplam zkaynaklar

ve net dönem kâr/zarar bilgisi yer almaktadır. Bir sonraki aşamada Tablo 2.1 kapsamında toplam varlık, mevduat ve kredi büyüklüğü olarak mevduat bankalarının yüzde 91'ini temsil eden en büyük 10 banka incelenmektedir. Bu kapsamda, Grafik 2.1 ve 2.2'de seçilmiş 10 bankanın toplam kredileri ve TFRS 9 uygulamasının etki ettiği düşünülen yakın izlemedeki krediler ve diğer alacakları ile donuk alacaklarının toplam kredilerine oranı sektör ortalamasıyla karşılaştırılarak ele alınmaktadır. TFRS 9 uygulamasının etki ettiği varsayılan genel ve özel karşılıklar ise Grafik 2.3'te incelenmektedir.

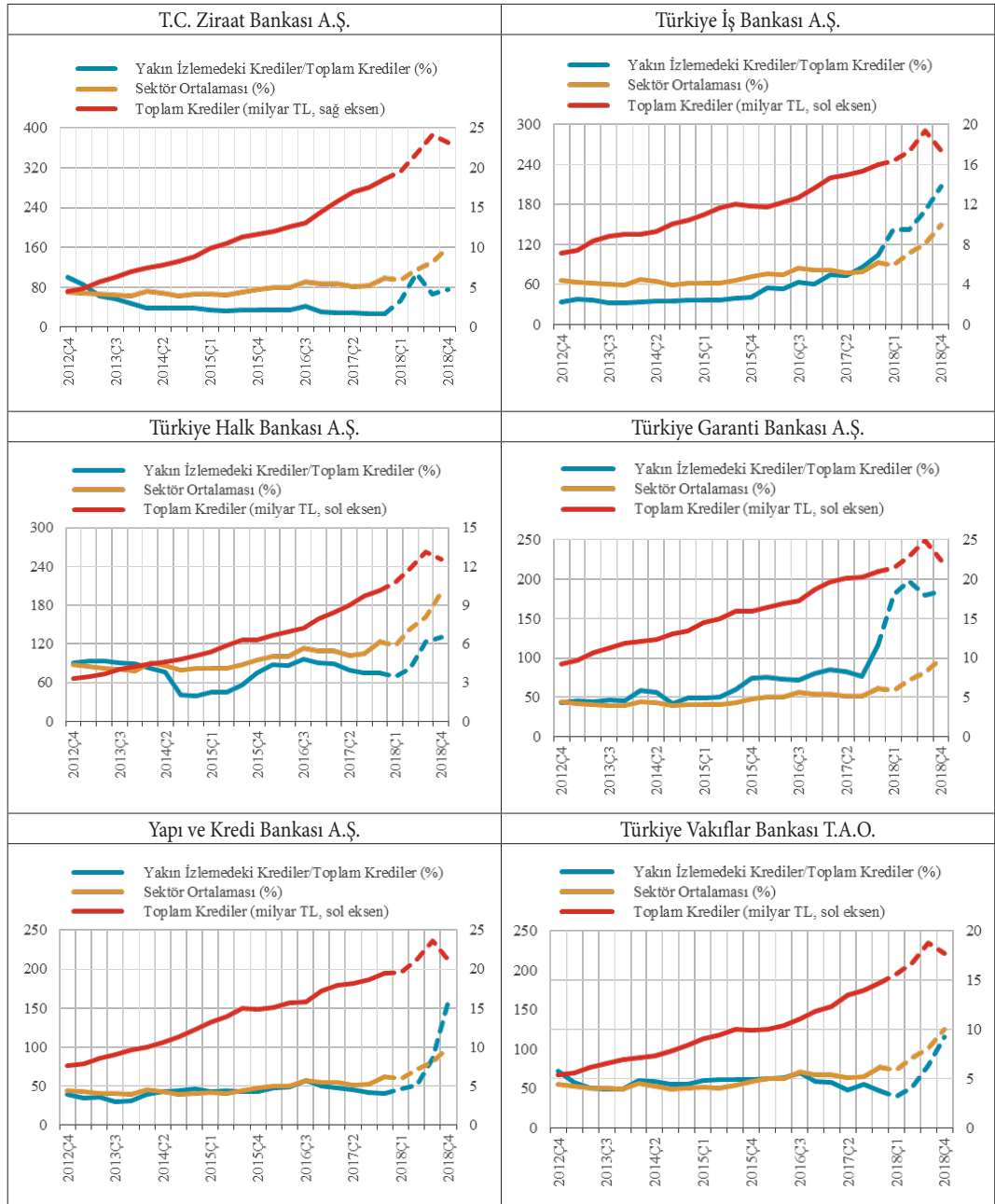
Tablo 2.1. Mevduat Bankaları Bazında Seçilmiş Bilanço Büyüklükleri*(Milyon TL)

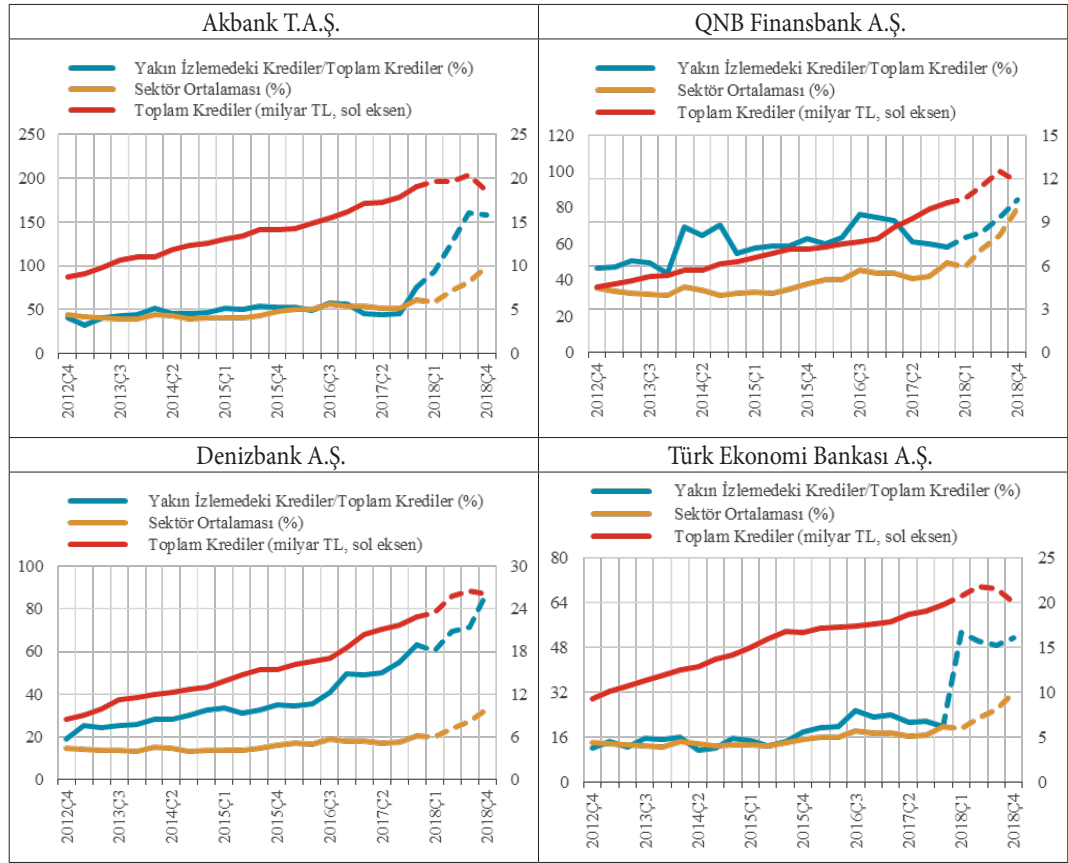
Banka	Toplam Varlıklar	Toplam Krediler	Toplam Mevduat	Toplam Özkaynaklar	Net Dönem Kâr/ Zararı
T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	537,156	370,946	331,066	57,401	7,961
Türkiye İş Bankası A.Ş.	416,388	260,195	245,269	49,721	6,769
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	378,422	250,624	248,855	29,021	2,522
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	359,477	223,288	218,058	46,688	6,638
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	348,044	211,338	202,549	39,003	4,667
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	331,356	221,547	179,408	28,350	4,154
Akbank T.A.Ş.	327,642	185,125	188,391	43,809	5,690
QNB Finansbank A.Ş.	157,416	94,018	87,090	14,572	2,410
Denizbank A.Ş.	137,658	87,176	84,129	15,445	2,183
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	96,997	63,999	64,217	9,739	1,002
ING Bank A.Ş.	58,519	38,061	32,339	7,422	1,062
HSBC Bank A.Ş.	32,811	15,687	24,887	2,934	336
Odea Bank A.Ş.	31,401	18,610	21,561	3,220	17
Şekerbank T.A.Ş.	31,321	20,564	23,089	2,377	86
Alternatifbank A.Ş.	24,298	15,588	13,816	1,633	195
Fibabanka A.Ş.	20,618	14,121	11,313	1,322	197
Burgan Bank A.Ş.	19,581	14,086	10,060	1,876	162
MUFG Bank Turkey A.Ş.	15,710	9,524	5,928	849	156
ICBC Turkey Bank A.Ş.	15,519	7,621	8,208	1,122	62
Anadolubank A.Ş.	14,263	9,712	10,940	2,321	309
Intesa Sanpaolo S.p.A.	12,045	9,789	6,986	1,262	225
Citibank A.Ş.	10,057	3,777	7,794	1,671	489
Arap Türk Bankası A.Ş.	5,995	1,904	4,401	867	101
Turkland Bank A.Ş.	3,624	1,777	2,895	395	-265
Deutsche Bank A.Ş.	2,662	1,139	965	589	122
Rabobank A.Ş.	1,820	1,406	0	846	68
Turkish Bank A.Ş.	1,542	978	1,223	209	6
Bank of China Turkey A.Ş.	1,292	307	0	1,252	115
Bank Mellat	992	6	549	422	131
Société Générale (SA)	762	313	498	66	0
JPMorgan Chase Bank N.A.	529	0	22	491	42
Habib Bank Limited	204	66	64	72	11
Toplam	3,396,121	2,153,290	2,036,572	366,964	47,621

Kaynak: TBB.

* Aralık 2018 itibarıyla.

Grafik 2.1. Seçilmiş Mevduat Bankaları Bazında Yakın İzlemedeki Krediler ve Toplam Krediler*

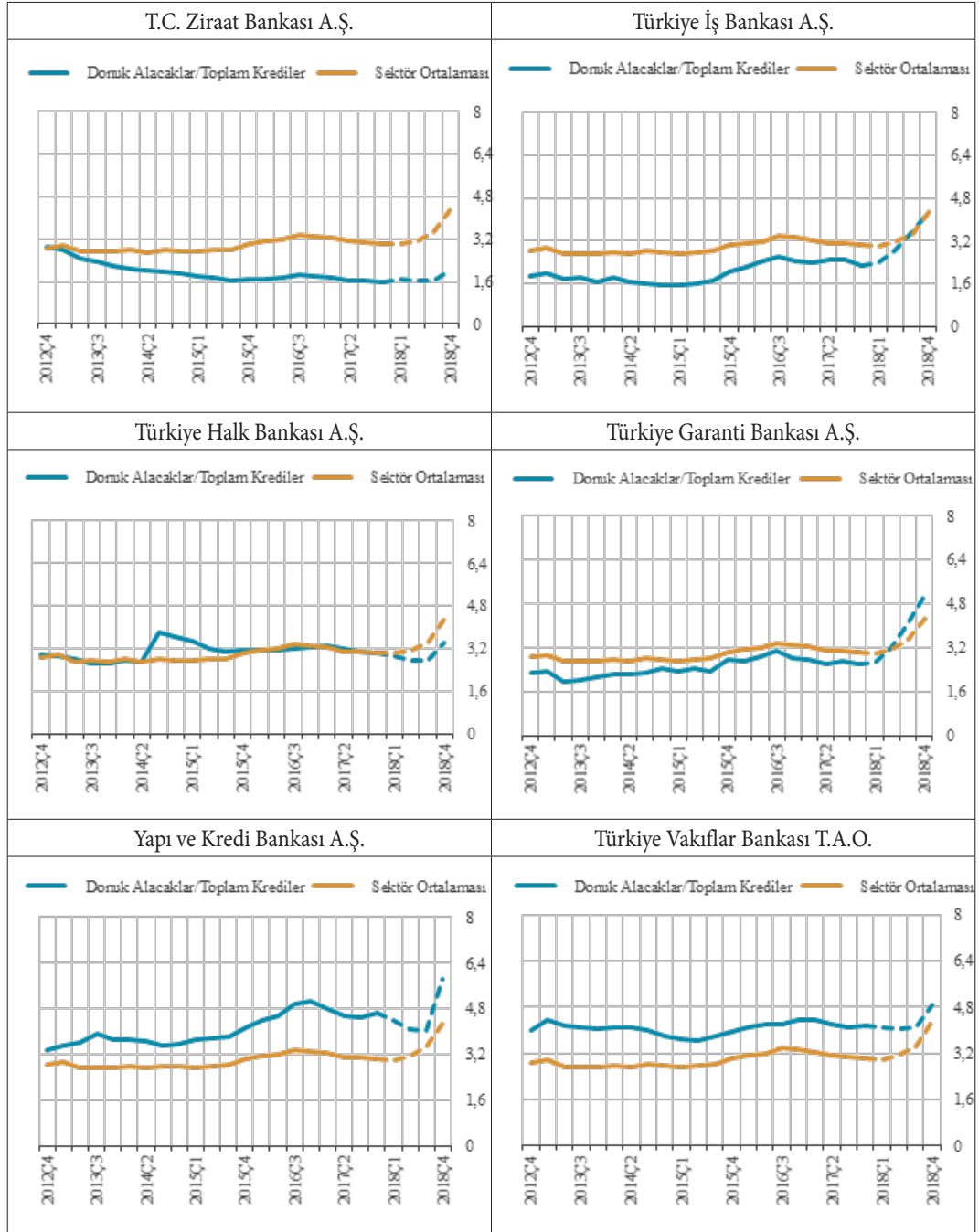

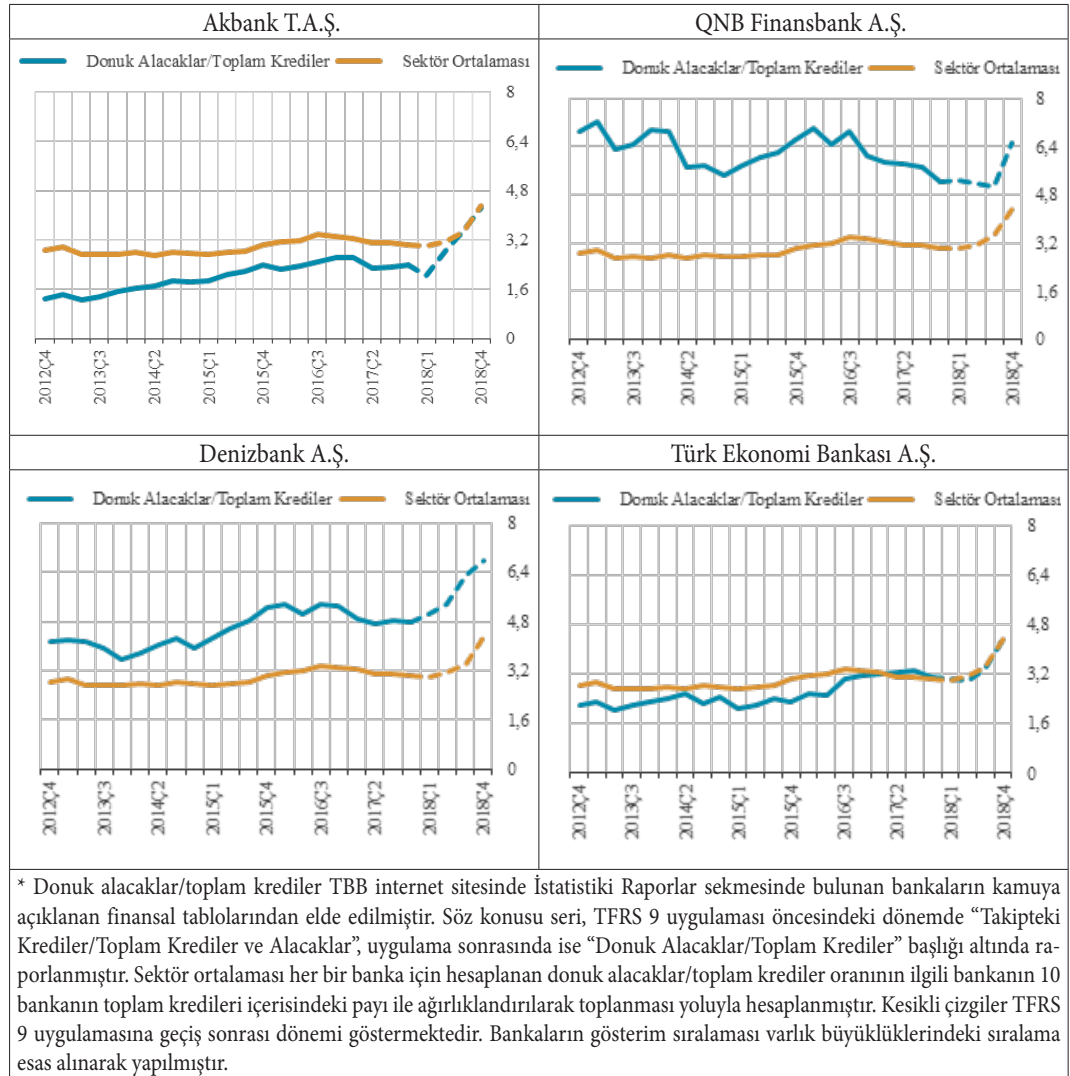
Grafik 2.1. Seçilmiş Mevduat Bankaları Bazında Yakın İzlemedeki Krediler ve Toplam Krediler*

Kaynak: TBB.

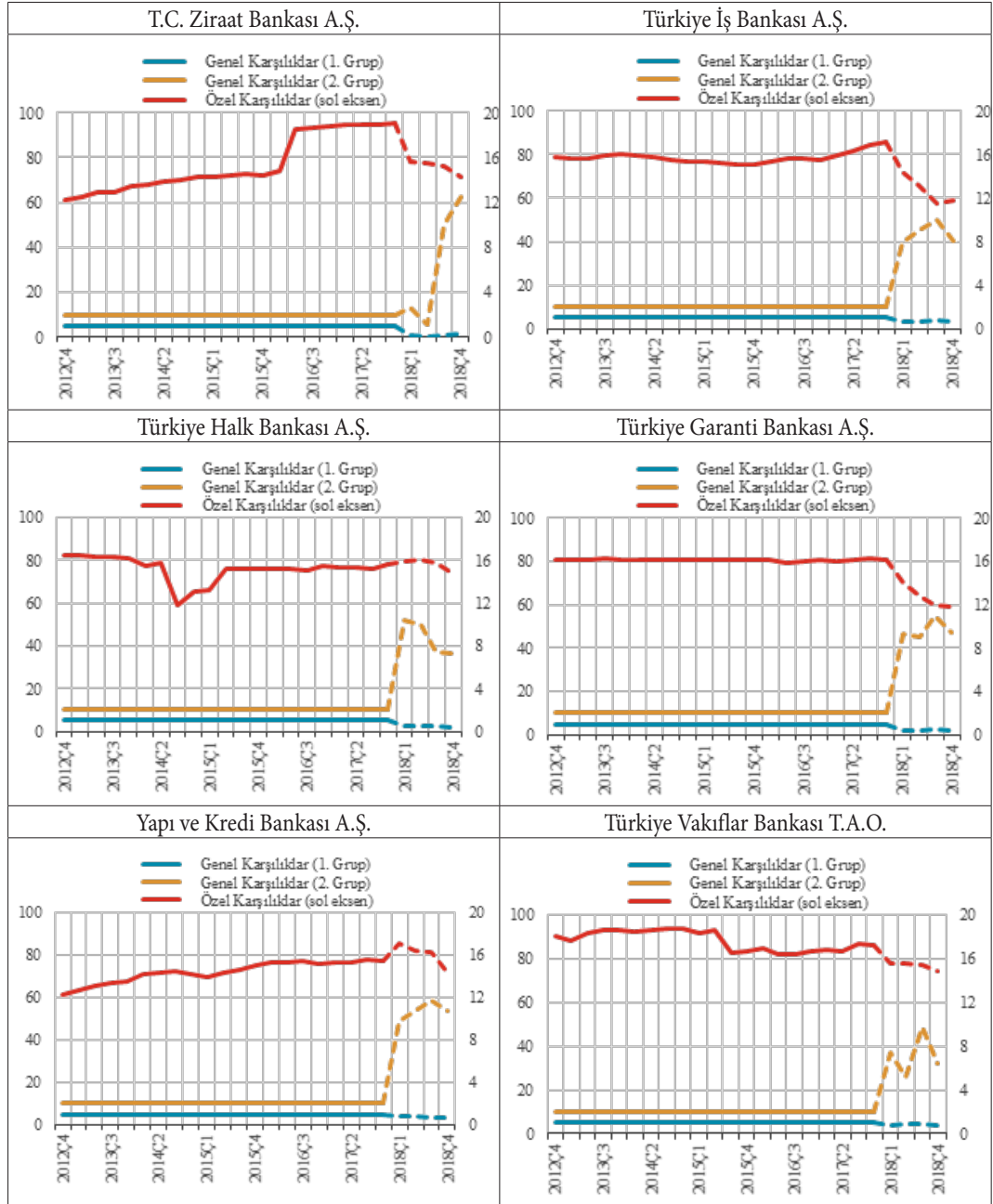
* Yakın izlemedeki krediler, TBB veri sorgulama sisteminde bulunan bankaların mali tablolarındaki varlıklarına ilişkin dipnotlarda "Yakın İzlemedeki Krediler ve Diğer Alacaklar" olarak raporlanan kalemden elde edilmiştir. Toplam krediler bankaların kamuya açıklanan finansal tablolarından elde edilmiştir. Sektör ortalaması her bir banka için hesaplanan yakın izlemedeki krediler/toplam krediler oranının ilgili bankanın 10 bankanın toplam kredileri içerisindeki payı ile ağırlıklandırılarak toplanması yoluyla hesaplanmıştır. Kesikli çizgiler TFRS 9 uygulamasına geçiş sonrası dönemi göstermektedir. Bankaların gösterim sıralaması varlık büyüklüklerindeki sıralama esas alınarak yapılmıştır.

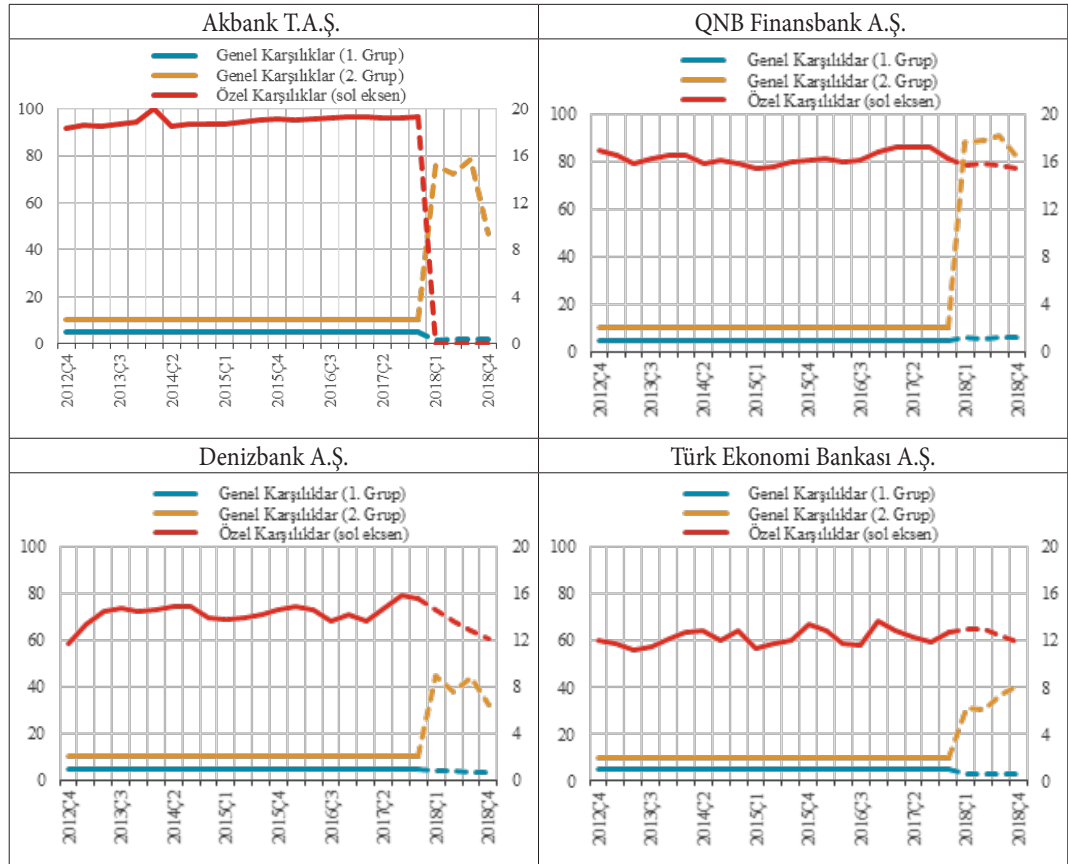
Grafik 2.2. Seçilmiş Mevduat Bankaları Bazında Donuk Alacaklar* (%)

Grafik 2.2. Seçilmiş Mevduat Bankaları Bazında Donuk Alacaklar* (%)

Grafik 2.3. Seçilmiş Mevduat Bankaları Bazında Karşılıklar* (%)

Grafik 2.3. Seçilmiş Mevduat Bankaları Bazında Karşılıklar* (%)

Kaynak: TBB.

* Grafikte yer alan tüm karşılıklar oran olup ilgili oldukları kredi grubunu oluşturan toplam kredi miktarına bölünerek hesaplanmıştır. TFRS 9 uygulaması öncesinde birinci ve ikinci grup kredilere ilişkin karşılık oranlarının eski karşılıklar yönetmeliğinde öngörülen yüzde 1 ve yüzde 2 oranında sabit olduğu kabul edilmiştir. TFRS 9 uygulaması sonrasında ise birinci ve ikinci grup kredilere yönelik karşılık oranları TBB veri sorgulama sisteminde bulunan bankaların mali tablolarındaki varlıklar kaleminde yer alan "12 Aylık Beklenen Kredi Zararı" ve "Kredi Riskinde Önemli Artış (İkinci Aşama)" kalemlerinin aynı tabloların varlıklarına ilişkin dinotlarından elde edilen birinci ve ikinci grup krediler miktarına bölünmesiyle hesaplanmıştır. Donuk kredilere ilişkin karşılık oranları TFRS 9 uygulaması öncesinde TBB internet sitesinde İstatistik Raporlar sekmesinde bulunan bankaların kamuya açıklanan finansal tablolarındaki "Özel Karşılıklar/Takipteki Krediler" kaleminden elde edilmiştir. TFRS 9 uygulaması sonrasında ise TBB veri sorgulama sisteminde bulunan bankaların mali tablolarındaki varlıklar kaleminde yer alan "Temerrüt (Üçüncü Aşama/Özel Karşılık)" verisinin aynı tabloların varlıklarına ilişkin dinotlarından elde edilen donuk alacaklar miktarına bölünmesiyle hesaplanmıştır. Kesikli çizgiler TFRS 9 uygulamasına geçiş sonrası dönemi göstermektedir. Bankaların gösterim sıralaması varlık büyüklüklerindeki sıralama esas alınarak yapılmıştır.

Grafik 2.1 verileri incelendiğinde, yakın izlemedeki kredilerin toplam kredilere oranının sektör genelinde beklenildiği gibi arttığı görülmektedir. Nitekim analiz dönemi olan 2012Ç4-2018Ç4

boyunca, TFRS 9 uygulamasının başladığı 2018 yılı hariç, yakın izlemedeki kredilerin toplam kredilere oranının sektör genelinde yüzde 4,7 civarında durağan bir seyir izlediği görülmektedir. Buna karşılık, 2018 yılı genelinde söz konusu oranın istikrarlı bir Şekilde artarak ortalamada yüzde 7,8 gibi yüksek bir düzeyde gerçekleştiği kaydedilmektedir.

Bankalar zeline, söz konusu oranın tüm bankalarda TFRS 9 uygulamasına geçişin sonrasında hemen arttığı, ancak bu artışın bazı bankalarda 2018 yılının geri kalanında sürmediği ve azalışa döndüğü; bazı bankalarda azalış sonrası ılımlı miktarda artış gerçekleştiği, bazılarında ise artışın hızlanarak devam ettiği görülmektedir. Yeni uygulamada kredi sınıflandırmasının bankaların içsel risk değerlendirmelerine ve dinamiklerine dayandığı göz önüne alındığında, yakın izlemedeki kredilere ilişkin ayrışmanın değerlendirmelerdeki farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Aynı dönemde toplam kredi miktarı incelendiğinde kredilerin yıl boyunca arttığı, ancak son çeyrekte azaldığı gözlenmektedir. Bu durum yakın izlemedeki kredilerinde oransal olarak artış yaşayan bankaların miktar olarak da bir artış yaşayıp yaşamadığı sorusunu gündeme getirmektedir. Nitekim yakın izlemedeki kredilerinin toplam kredilerine olan oranında yılın son çeyreğinde hızlanan bir artış yaşayan Yapı ve Kredi Bankası A.Ő., Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. ve Denizbank A.Ő.'nin, yer kısıtı nedeniyle bu çalışmada raporlanmamakla birlikte, aynı dönemde yakın izlemedeki kredilerinin miktar olarak da belirgin Şekilde arttığı görülmektedir. Buna karşılık, yılın son çeyreğinde oransal bazda hızlı artış yaşayan diğer bankalar olan Türkiye İş Bankası A.Ő. ve QNB Finansbank A.Ő.'nin yakın izlemedeki kredilerinin aynı dönemde miktar olarak ihmal edilebilir bir düzeyde arttığı görülmektedir.

Yakın izlemedeki kredilerin toplam kredilere oranı daha detaylı incelendiğinde Yapı ve Kredi Bankası A.Ő.'de 2018 yılının son çeyreğinde görülen kayda değer artış sonrası söz konusu oranın yüzde 15,9 seviyesine ulaştığı görülmektedir. Bunun sonucunda, analiz dönemi boyunca sektör ortalamasının altında kalan bankanın, anılan dönemde yüzde 10 civarına yaklaşan sektör ortalamasının belirgin olarak üstüne çıktığı göze çarpmaktadır. Aynı dönemde hızlı yükseliş yaşayan Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. ise yüzde 9,3 oranıyla analiz dönemi boyunca olduğu gibi son çeyrekte de sınırdan da olsa sektör ortalamasının altında kalmıştır.

Bu anlamda, yılın son çeyreğinde hem oransal hem de miktar olarak artış yaşayan bir diğer banka olan Denizbank A.Ő.'nin en olumsuz görünüme sahip banka olduğu dikkat çekmektedir. Zira yakın izlemedeki kredilerinin toplam kredilerine olan oranı analiz dönemi boyunca sektör genelinden giderek daha olumsuz ayrışan Denizbank A.Ő., 2018 yılının son çeyreğinde daha da ciddi bir artış kaydederek yüzde 26.4 gibi oldukça yüksek bir düzeyde ulaşmıştır. Bu rakamın analiz edilen bankalar arasında gözlenen en yüksek oran olduğu ve bu durumun banka için önemli bir risk etkeni olduğu not edilmelidir.

TFRS 9 uygulaması sonrası Denizbank A.Ő.'den sonra en olumsuz görünüm çizen ikinci banka olarak ise Türkiye Garanti Bankası A.Ő. dikkat çekmektedir. Yakın izlemedeki kredilerinin toplam kredilerine olan oranı bakımından 2015 yılının ilk yarısının sonuna kadar sektör ortalamasının sınırlı miktarda üzerinde ancak durağan bir görünüm sergileyen bankanın, 2015 yılının ikinci yarısından itibaren sektör genelinden giderek daha olumsuz ayrıştığı ve diğer bankalardan farklı olarak

2017 yılının son çeyreğinde başlayan ve 2018 yılının ilk çeyreğinde belirginleşen keskin bir yükseliş kaydettiği görülmektedir. Söz konusu bankanın yakın izlemedeki krediler/toplam krediler oranının, 2018 yılının üçüncü çeyreğindeki görece düşüşün ardından yılın son çeyreğinde yüzde 18.4 ile sektör ortalamasının oldukça üzerinde seyretmeye devam ettiği önemle vurgulanmalıdır.

Bu çerçevede olumsuz görünüm sunan bir diğer banka ise Türk Ekonomi Bankası A.Ş.'dir. Yakın izlemedeki kredilerinin toplam kredilerine oranı TFRS 9 uygulaması öncesi sektör ortalamasına yakın seyreden banka, uygulama sonrası 2018 yılının ilk çeyreğinde belirgin bir artış sergileyerek yüzde 16.5 düzeyine ulaşmıştır. Yılın geri kalanındaki sınırlı düşüş ve tekrar artış sonrasında oran yüzde 16 düzeyinde bulunmaktadır. Bu seviye ile banka sektördeki en yüksek üçüncü yakın izlemedeki krediler oranına sahip banka olarak dikkat çekmektedir.

Yılın son çeyreğinde yakın izlemedeki kredilerinde oransal anlamda hızlı, buna karşılık miktar anlamında oldukça düşük artış yaşayan Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin ise analiz dönemi boyunca sektör ortalamasının altında kaldığı, ancak TFRS 9 uygulaması sonrası sektör genelinden giderek daha olumsuz ayrıştığı altı çizilmelidir. Bu ayrışma sonucu son çeyrekte bankanın yakın izlemedeki kredilerinin toplam kredilerine oranının yüzde 13.8 düzeyine ulaştığı dikkat çekmektedir.

Yılın son çeyreğinde yakın izlemedeki kredilerinde oransal bazda hızlı ancak miktar anlamında oldukça düşük düzeyde artış yaşayan bir diğer banka olan QNB Finansbank A.Ş. ise analiz dönemi boyunca sektör ortalamasının belirgin olarak üzerinde seyrederken, TFRS 9 uygulaması sonrası sektör genelinin üzerinde kalmakla birlikte özellikle son çeyrekte kaydettiği yüzde 10.6 oranıyla ortalamaya yakınsamıştır. Bu durumun banka adına görece olumlu bir gelişme olduğu vurgulanmalıdır.

Diğer bankalar incelendiğinde ise analiz dönemi boyunca sektör ortalaması civarında hareket eden Akbank T.A.Ş.'nin TFRS 9 uygulaması sonrasında yakın izlemedeki kredilerinin toplam kredilerine olan oranının hızlı bir artış sergileyerek 2018 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 16.1 seviyesine kadar çıktığı, ancak son çeyrekte ılımlı bir azalış kaydederek yüzde 15.9'e düştüğü ve sektör ortalamasının üzerinde bir seyir izlediği dikkat çekmektedir.

TFRS 9 sonrası hızlı yükseliş yaşayan bir diğer banka olan Türkiye Halk Bankası A.Ş., 2012Ç4-2014Ç1 dönemi hariç analiz edilen tüm dönemler boyunca sektör ortalamasının oldukça altında seyretmiştir. Söz konusu banka, TFRS 9 uygulaması sonrasında yakın izlemedeki kredilerinin toplam kredilerine olan oranının yükselmesi ve 2018 yılı son çeyreğinde yüzde 6.5 düzeyine ulaşmasına rağmen sektör ortalamasının altında kalmayı sürdürmüştür.

Grafik 2.1 verileri genel olarak incelendiğinde, T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'nin sektör genelinden en olumlu ayrışan banka olduğu dikkat çekmektedir. Söz konusu bankanın yakın izlemedeki kredilerinin toplam kredilerine olan oranı TFRS 9 uygulaması sonrasında artmış olmakla birlikte, 2018 yılının üçüncü çeyreğinde azalmış ve son çeyrekte ise oldukça sınırlı miktarda artmıştır. Genel olarak, bankanın 2012Ç4-2013Ç2 hariç tüm analiz dönemi boyunca sektör ortalamasının oldukça altında seyrettiği önemle not edilmelidir.

Bu inceleme çerçevesinde, kamu bankalarının⁴ yakın izlemedeki kredilerinin toplam kredilerine olan oranının sektör ortalamasından düşük olduğu ve diğer bankalardan olumlu ayrıştığı görülmektedir. Bu sebeple, TFRS 9 uygulamasının kamu bankalarını diğer bankalar kadar olumsuz etkilemediği değerlendirilmektedir. Ayrıca, kamu bankalarının TFRS 9 etkileri açısından daha homojen bir görünüm sergilediği, özel ve yabancı sermayeli bankaların ise TFRS 9 uygulamasından olumsuz etkilenmiş olmakla birlikte her birinin sektör genelinden farklı şekilde ayrıştığı dikkat çekmektedir.

Bu analizden ardından Grafik 2.2 erevesinde TFRS 9 uygulaması sonrasında donuk kredilerin toplam kredilere olan oranının da genel olarak arttığı görülmektedir. Öte yandan, bu durumun yeni düzenlemeden çok makroekonomik gelişmelerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Sektör geneline bakıldığında donuk krediler/toplam krediler oranının uygulama öncesinde ortalama yüzde 2,9 civarında olduğu, uygulama sonrasında ise 2018 yılı boyunca kademeli bir artış sergileyerek ortalamada yüzde 3,5 düzeyine ulaştığı görülmektedir.

Bankalar zelinde; T.C. Ziraat Bankası A.ř., Türkiye İş Bankası A.ř., Türkiye Garanti Bankası A.ř., Akbank T.A.ř. ve Türk Ekonomi Bankası A.ř.'nin analiz dönemi boyunca sektör ortalamasının altında bir seyir izlediği ve T.C. Ziraat Bankası A.ř.'nin TFRS 9 uygulaması sonrasında diğer bankalara göre oldukça sınırlı bir artış kaydederek ortalamanın altında kalmaya devam ettiği görülmektedir. Nitekim söz konusu bankanın donuk kredilerinin toplam kredilerine oranı 2018 yılının son çeyreği itibarıyla yüzde 2 düzeyinde olup sektörün en düşük seviyesini temsil etmektedir.

Öte yandan, Türkiye İş Bankası A.ř. ve Akbank T.A.ř. TFRS 9 uygulaması sonrası, Türk Ekonomi Bankası A.ř. ise 2017 yılından itibaren sektör ortalaması civarında bir seyir izlemeye başlamıştır. Buna ek olarak, Türkiye Garanti Bankası A.ř. TFRS 9 sonrası daha olumsuz bir görünüm sergileyerek sektör ortalamasının üzerine çıkmıştır. Nitekim söz konusu bankanın donuk kredilerinin toplam kredilerine oranı 2018 yılının ilk çeyreğinde yüzde 2,6 iken yılın son çeyreğinde yüzde 5,1 düzeyine yükselmiştir.

Diğer bankalar incelendiğinde ise donuk kredilerinin toplam kredilere oranı bakımından analiz dönemi boyunca sektör ortalamasının üzerinde seyreden Yapı ve Kredi Bankası A.ř. ve Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.'nun TFRS 9 sonrası artış kaydederek ortalamanın üzerinde kalmaya devam ettiği görülmektedir. Bununla beraber, Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.'nun sektör ortalamasına yakınınsadığı dikkat çekmektedir.

Türkiye Halk Bankası A.ř.'nin ise genel olarak sektör ortalaması civarında seyrettiği ve TFRS 9 uygulaması sonrasında donuk kredilerinin toplam kredilerine oranı bakımından diğer bankalara göre görece daha düşük bir artış sergileyerek sektör ortalamasının gerisine düştüğü not edilmelidir.

Öte yandan, analiz dönemi boyunca donuk kredilerinin toplam kredilere oranı bakımından sektör ortalamasının belirgin olarak üzerinde seyreden QNB Finansbank A.ř. ve Denizbank A.ř.'nin TFRS 9 sonrasında da bu olumsuz görünümü sürdürdüğü görülmektedir. Bununla birlikte, QNB

4 Aralık 2018 itibarıyla T.C. Ziraat Bankası A.ř., Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. ve Türkiye Halk Bankası A.ř. kamu sermayeli; Türkiye İş Bankası A.ř., Yapı ve Kredi Bankası A.ř., Akbank T.A.ř. ve Türk Ekonomi Bankası A.ř. Özel sermayeli; analiz edilen diğer bankalar ise yabancı sermayeli bankalar grubunda yer almaktadır.

Finansbank A.Ş.'nin görece olumlu bir performans sergileyerek sektör ortalamasına bir miktar yakınsadığı, Denizbank A.Ş.'nin ise yılın son çeyreğinde kaydettiği yüzde 6,8 ile en yüksek donuk krediler/toplam krediler oranına ulaşarak sektör genelinden daha da olumsuz ayrıştığı vurgulanmalıdır.

Bu analiz kapsamında Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. haricindeki kamu sermayeli bankalarının donuk kredilerinin toplam kredilerine olan oranının sektör ortalamasından düşük olduğu gözlenmektedir. Ayrıca, varlık büyüklüğünün de önemli bir etken olduğu ve en büyük 4 bankanın sektör ortalamasının altında ya da civarında bir seyir izlediği ve söz konusu bankaların (Türkiye Garanti Bankası A.Ş. hariç) TFRS 9 uygulaması sonrasında sektör ortalamasının altında ya da civarında kalmaya devam ettiği de dikkat çekmektedir.

Son olarak Grafik 2.3 verileri çerçevesinde, TFRS 9 uygulaması sonrasında yakın izlemedeki kredilere ayrılan karşılıkların beklenildiği gibi arttığı, donuk kredilere ayrılan özel karşılıkların ise beklenildiği gibi azaldığı görülmektedir. Ayrıca, TFRS 9 uygulaması sonrasında standart nitelikteki kredilere ayrılan karşılıklarda da azalma kaydedilmiştir.⁵

Grafik 2.3. daha detaylı incelendiğinde ise ikinci grup ve donuk kredilere ayrılan karşılıkların TFRS 9 uygulaması sonrası önceki analizlerde olduğu gibi bankalar arasında farklı şekilde değiştiği görülmektedir. Nitekim yakın izlemedeki kredilerinin toplam kredilere olan oranı bakımından en düşük rakama sahip T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'nin oldukça ihtiyatlı bir yaklaşımla diğer bankalara kıyasla yüzde 12,4 gibi görece yüksek bir oranda karşılık ayırdığı gözlenmektedir. Benzer durum, söz konusu bankanın donuk kredilerine ayırdığı özel karşılıklar için de geçerlidir. Donuk kredilerinin toplam kredilerine olan oranı sektörün en düşüğü olmasına rağmen, bankanın söz konusu krediler için ayırdığı özel karşılıkların oranı yüzde 71,7 ile sektör genelinde oldukça yüksek sayılabilecek bir düzeydedir. Diğer kamu sermayeli bankalar olan Türkiye Halk Bankası A.Ş. ve Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.'nun da aynı görünümü sergilemeleri, kamu bankalarının diğer bankalara kıyasla daha ihtiyatlı davrandığını kanıtlar niteliktedir.

Bu noktada, artan karşılık oranının bankaların kârlılığını azaltan bir etken olduğu düşünüldüğünde, kamu bankalarının bu anlamda diğer bankalara kıyasla daha esnek olduğu ve daha ihtiyatlı davranabildiği de ihtimaller arasında yer almaktadır. Nitekim özel ve yabancı sermayeli bankalar grubunda yer alan bankaların kamu bankalarına kıyasla daha yüksek oranda yakın izlemedeki kredileri ve donuk kredileri bulunmasına rağmen, bu krediler için ayırdıkları karşılıkların aynı nispette yüksek olmadığı dikkat çekmektedir. Örneğin, Türkiye Garanti Bankası A.Ş. ve Denizbank A.Ş.'nin sektör ortalamasına kıyasla yüksek düzeyde seyreden yakın izlemedeki krediler ve donuk kredilerine kıyasla bu kredilere ayırdıkları karşılıkların aynı oranda yüksek olmadığı özellikle dikkat çekmektedir.

Öte yandan, söz konusu bankaların teknik altyapısının kamu sermayeli bankalara kıyasla daha gelişmiş olduğu ve bu nedenle daha doğru risk ölçümlerini mümkün kıldığı, dolayısıyla kamu bankalarına kıyasla daha az ihtiyatlı davrandıkları gibi bir açıklama da olası sebepler arasında yer almaktadır.

5 TFRS 9 uygulaması öncesine ilişkin genel karşılık oranları, nakdi ve gayri nakdi kredi ayırımı yapılmadan nakdi oranlar için uygulanan karşılık oranı üzerinden hesaplanmıştır. Bu durumun, TFRS 9 uygulamasının karşılıklar üzerindeki etkisine ilişkin genel görünümü önemli düzeyde etkilemediği varsayılmıştır.

Bu durumda, kamu bankalarının içsel risk ölçümlerinin yeterince gelişmiş modellere dayanmaması nedeniyle ihtiyatlı bir yaklaşımla daha yüksek karşılık ayırmış oldukları düşünülebilir.

Sonuç

TFRS 9 uygulaması kredi grupları ve karşılıkları üzerinde çeşitli etkilere yol açmıştır. Bu etkilerin Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren en büyük 10 banka özelinde farklı düzeyde olduğu dikkat çekmektedir. Bu çalışmada, söz konusu seçilmiş bankalar bazında yeni uygulamanın etkileri ele alınmaya çalışılmış ve bankalar arasında gözlenen ayrışmanın olası nedenleri değerlendirilmiştir. Mevcut veriler doğrultusunda yapılan analiz bankalar arasında görülen ayrışmada banka mülkiyetinin belirleyici olduğunu ima etmektedir. Zira TFRS 9 sonrası kamu sermayeli bankalarına ilişkin rakamlar bankacılık sektörünün geneline kıyasla çok daha olumlu bir görünüm sunarken, özel ve yabancı sermayeli bankaların daha olumsuz bir tabloyla karşı karşıya oldukları görülmektedir. Bu sonuç, sorunlu kredilerin dinamiklerinde mülkiyet ayrımının önemi gösteren mevcut literatür ve Türkiye özelinde yapılan çalışmalar ile de desteklenebilir niteliktedir.⁶

Ancak, banka mülkiyeti etkeninin TFRS 9 uygulamasının bankalar üzerinde farklı etkilerde bulunmasını açıklamada yetersiz kalabileceği ve bu noktada söz konusu ayrışmayı değerlendirmede bankaya özgü başka değişkenlerin de dikkate alınması gerektiği önemle vurgulanmalıdır. Bu kapsamda, bankaların toplam varlık byklğnn etkilerin farklılaşmasını açıklamada ne çıkan etkenlerden biri olduğunun altı çizilmelidir. Zira yapılan analize kabaca bakıldığında varlık byklėėi arttıka yakın izlemedeki kredilerin artması vb. anlamda TFRS 9'un olumsuz etkilerinin daha az hissedilir olduğu gibi bir çıkarımda mümkündür.

Önümüzdeki dönemde, bankaların TFRS 9 raporlama standartlarından ne yönde etkileneceği söz konusu uygulamanın banka bilançolarındaki diğer kalemleri etkileme derecesine bağlı olarak şekillenecektir. Hlihazırda yapılan analiz, TFRS 9 uygulamasının kredi sınıflandırması ve karşılıkları üzerindeki etkisini ölçmektedir. Ancak, unutulmaması gereken husus, TFRS 9 uygulamasından dolayı direk olarak değişen bu kalemler aracılığıyla bankaların likit ve finansal varlıkları ile karşılık sonrası net faiz geliri gibi önemli büyüklüklerinin ve nihai olarak da sermaye yeterliliği ve kârlılık gibi esas değişkenlerinin de değişiyor olduğudur. Haliyle, bu değişkenler bankacılık sektörünün sağlamlığı ve finansal istikrar açısından belirleyici olan ve kritik önem taşıyan etkenlerdir. Dolayısıyla, ileriki dönemde yapılacak çalışmalarda, TFRS uygulamasının Türk bankacılık sektörünün likidite, sermaye yeterliliği ve kârlılık gibi önemli değişkenler açısından ne yönde etkileneceğine yoğunlaşması önerilmektedir. Sonuç olarak, gerek mevcut analizde ortaya konulan etkileri gerekse zaman içerisinde ortaya çıkması kaçınılmaz olan dinamik etkileri düşünüldüğünde, TFRS 9 uygulamasının Türk bankacılık sektörü açısından fırsatlar sunarken riskler de içerdiği değerlendirilmektedir.

⁶ Banka mülkiyetinin sorunlu krediler üzerindeki etkisini inceleyen pek çok çalışma bulunmaktadır. Bunlar içerisinde Sapienza (2004), Hu, Li ve Chiu (2004) ile Iannotta, Nocera ve Sironi (2007) ne çıkan çalışmalardır. Türk bankacılık sektöründe banka mülkiyetinin sorunlu kredilerin dinamiklerini etkilediği ise Us (2017, 2018) tarafından raporlanmıştır.

KAYNAKÇA

- AVUL, E. (2018). "TFRS 9 Kapsamında Finansal Araçlara İlişkin Değer Düşüklüğü Karşılıkları ve Bankacılık Sektöründeki Uygulaması", 28 Şubat 2018 tarihinde https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/konferans-sunumlari/1139/TBB_Sunum_28_subat.pdf adresinden erişildi.
- AYTÜRK, Y. (2016). UFRS 9 Finansal Araçlar Kapsamında Yeni Değer Düşüklüğü Modeli ve Bankacılık Sektörüne Etkileri, *Mali Çözüm*, 137, 133-143.
- BDDK. (2006). Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik, T.C. Resmi Gazete, Sayı: 26333, 1 Kasım 2006.
- BDDK (2016). Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, T.C. Resmi Gazete, Sayı: 29750, 22 Haziran 2016.
- BDDK. (2017). Karşılık Yönetmeliği Hakkında Basın Açıklaması, 29 Aralık 2017 tarihinde http://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/duyuru_0594_01.pdf adresinden erişildi.
- BDDK. (2018). Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Hakkında Basın Açıklaması, 6 Mart 2018 tarihinde http://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/duyuru_0605_01.pdf adresinden erişildi.
- BİRKAN, R. (2019). TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı Kapsamında Bankacılık Sektöründeki Kredi ve Alacaklara İlişkin Değer Düşüklüğü Karşılıklarının İncelenmesi, *Bankacılar Dergisi*, 109, 109-134.
- HU, J.L., Li, Y. ve Chiu Y.H. (2004). Ownership and Nonperforming Loans: Evidence from Taiwan's Banks, *The Developing Economies*, 42(3), 405-420.
- IANNOTTA, G., NOCERA, G. ve SIRONI A. (2007). Ownership Structure, Risk and Performance in the European Banking Industry, *Journal of Banking & Finance*, 31(7), 2127-2149.
- KGK. (2017). Finansal Araçlar Standardına İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 9) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 55), T.C. Resmi Gazete, Sayı: 29953, 19 Ocak 2017.
- KGK. (2019). TFRS 9 Finansal Araçlar 2017 Sürümü, 15 Ocak 2019 tarihinde http://www.kgk.gov.tr/Portal-v2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2019Seti/TFRS/TFRS_9.pdf adresinden erişildi.
- Sapienza, P. (2004). The effects of government ownership on bank lending, *Journal of Financial Economics*, 72(2), 357-384.
- TCMB. (2017). Finansal İstikrar Raporu, Mayıs 2017, Sayı: 24.
- TCMB. (2018). Finansal İstikrar Raporu, Mayıs 2017, Sayı: 26.
- US, V. (2017). Dynamics of Non-Performing Loans in the Turkish Banking Sector by an Ownership Breakdown: The Impact of the Global Crisis, *Finance Research Letters*, 20(February), 109-117.
- US, V. (2018). The Determinants of Non-Performing Loans before and after the Crisis: Challenges and Policy Implications for Turkish Banks, *Emerging Markets Finance and Trade*, 54(7), 1608-1622.